

פרוטוקול הוועדה לאיכות הסביבה

מיום 25.8.2026

נוכחים:

עו"ד דוד שחר - יו"ר הוועדה
גב' רוחה תורג'מן - חברת ועדה
מר אביתר הראל - מנהל איגוד ערים דרום יהודה
גב' יעל שטיינברג - איגוד ערים לאיכה"ס
מר עופר תורג'מן - מנהל אגף שפ"ע
מר יניב תם - מנהל מח' איכות הסביבה
אדיר קיסר - נציג ציבור

חסרים:

מר בנימין אשר - חבר ועדה
עו"ד מאיר דהן - חבר ועדה
גב' רעות כהן - נציגת ציבור
עו"ד דורון מלכה - חבר ועדה

על סדר היום

1. התוכנית הלאומית לצמצום זיהום האוויר - יישום התוכנית והשלכותיה על יבנה.
2. יבנה מזרח - ההשלכות הסביבתיות, התחבורתיות והתשתיות של הקמת הרובע החדש.
3. איכות האוויר ומפגעים סביבתיים בעיר - ניטור, זיהום, אבק, רעש וריחות.
4. היערכות סביבתית לצמיחת העיר - שטחים ירוקים, הצללה, תחבורה מקיימת ושינויי אקלים.

פתיחת הישיבה

דוד שחר:

פתח את הישיבה והודה לחברי הוועדה שהגיעו. ציין כי מדובר בוועדה חשובה שלה השפעה משמעותית על איכות החיים בעיר.

דוד שחר הודה באופן אישי ליניב תם, שזו ישיבתו האחרונה במסגרת הוועדה, על זמינותו ועל הפעולות שבוצעו על ידו והשפיעו על איכות האוויר ועל איכות המחזור בעיר יבנה.

1. התוכנית הלאומית לצמצום זיהום האוויר

במסגרת הדיון עלה הצורך בחיזוק הממשק מול הגורמים העוסקים בהגנת הסביבה ובשיפור העברת המידע בין הגופים השונים.

נדונה התוכנית הלאומית לצמצום זיהום האוויר והקושי הקיים בשיח מול איגוד ערים אשדוד. עלה הצורך לבחון כיצד ניתן לשלב בתוכנית כלים אפקטיביים יותר, לרבות בסיס מידע משותף, לוחות זמנים ברורים ודרכי פעולה מוגדרות.

בהקשר זה צוין אירוע שריפה אשר התקבל לגביו מידע באמצעות גד עופר.

עלה הצורך להכניס לתוכנית הלאומית אלמנטים של בסיס מידע משותף, וכן לקבל מידע ברור בדבר לוחות הזמנים לכתיבת התוכנית וליישומה.

עיריית יבנה מזכירות העירייה

צוין כי ניתן לפנות לתומר יחיאם לצורך קבלת המועדים ולוחות הזמנים של התוכנית הלאומית לצמצום זיהום האוויר.

2. יבנה מזרח והמערכת הפנאומטית

במסגרת הדיון הוצג הרובע החדש יבנה מזרח, המתוכנן לכלול כ-12,500 יחידות דיור.

נמסר כי עבודות התשתית למערכת הפנאומטית מצויות בשלב מתקדם וכי הרובע מתוכנן בהתאם לעקרונות של בנייה ירוקה, תוך שילוב של מגורים, מסחר ושטחים ירוקים ברמה גבוהה. עוד נמסר על תכנון משולב עם חברת החשמל וקצ"א ועל תשתיות תת קרקעיות.

המערכת הפנאומטית המתוכננת ביבנה מזרח מבוססת על התובנות שהופקו מהפעלת המערכת בשכונות הקיימות. כל בניין יחובר באופן עצמאי למערכת וניתן יהיה לבודד בניין במקרה של תקלה באמצעות מגוף ייעודי.

עוד נמסר כי בכל בניין יהיה חדר אשפה אשר ישמש גם כחדר מחזור, וכן מכבש קרטונים, כאשר האחריות לתחזוקתם תהיה של חברות הניהול. למסחר תהיה מערכת נפרדת.

במקרה שבו קיימת תקלה בבניין מסוים, ניתן יהיה לסגור את המגוף של אותו בניין ולהשתמש בחדר האשפה עד לתיקון התקלה.

פתחי השלכת הפסולת מתוכננים להיות קטנים יותר, בגודל של כ-30 על 30 ס"מ, תוך שימוש במנגנון של תריס הנסגר בעת פתיחת הפיר, וזאת במטרה לצמצם השלכת חפצים גדולים ובלתי מתאימים.

עלה הצורך בהפרדה בין סוגי הפסולת ובשינוי תרבות השימוש במערכות הפנאומטיות, הן ביבנה מזרח והן בשכונות הקיימות.

3. הסברה וחינוך בנושא המערכת הפנאומטית

אחת ההמלצות שעלו במסגרת הוועדה הייתה לצאת במהלך הסברה עירוני רחב ומתמשך לתושבים, אשר יכלול סרטונים, מידע והנחיות ברורות בנוגע לאופן השימוש במערכת הפנאומטית, מה מותר ומה אסור להשליך, מהם הגדלים המתאימים להשלכה וכיצד יש להשתמש במערכת.

הודגש כי מדובר בתהליך חינוכי ארוך טווח וכי ללא עבודה שיווקית והסברתית נכונה יהיה קושי להביא לשינוי בהרגלי התושבים.

עופר תורג'מן:

ציין כי הושקעו משאבים רבים בהסברה, לרבות סרטונים והרצאות בבתי הספר. בנוסף מתקיימות הרצאות לתלמידים במסגרת ביקורים, מתוך תפיסה שלפיה ניתן להביא לשינוי התנהגותי באמצעות חינוך כבר מגיל צעיר.

עוד ציין כי בשנה האחרונה חל שיפור בהתנהלות בכל הנוגע למערכת הפנאומטית, בין היתר לאחר שבניינים נדרשו לשאת בעלויות שנגרמו כתוצאה משימוש בלתי תקין. כדוגמה צוין מקרה שבו בניין שילם כ-9,000 ש"ח לצורך שחרור תקלה, דבר שהביא להגברת המודעות גם בבניינים נוספים.

רוח תורג'מן:

הציעה לבחון גם מנגנון של תגמול חיובי על התנהלות נכונה, כך שבניין אשר לאורך השנה לא נרשמו בו תקלות במערכת יקבל הכרה, מכתב או פרסום חיובי מטעם העירייה.

אדיר קיסר:

ציין כי התקיים שיח עם מעיין, רכזת בריאות וסביבה, וכי הנושא צפוי להיות חלק ממערך חינוכי שלם.

לדבריו, קיימת אי בהירות מסוימת בנוגע לאופן שבו מוצגת לתושבים המערכת הפנאומטית, ולכן ראוי להפיק סרטון חדש ומשופר אשר יסביר כיצד המערכת פועלת, כיצד הפסולת עוברת בה וכיצד היא מתנקזת.

עוד הציע כי כחלק מתהליך קבלת המפתח לדירה יקבל כל תושב הסבר אינטנסיבי ומסודר בנוגע לשימוש במערכת.

עיריית יבנה מזכירות העירייה

עופר תורג'מן:

ציין כי קיים סרטון חדש ומשופר בנושא וכי יעביר אותו.

עוד נמסר כי העירייה אינה מפעילה מערכת פנאומטית בבניין לפני שהבניין מגיע לכ-75% תפוסה. בנאות שמיר אף נסגרו דלתות המערכת עד להשגת שיעור אכלוס מתאים, ולאחר האכלוס הראשוני עברו הדיירים הדרכה.

עוד צוין כי בחלק מהמקרים בוצעו הדרכות באמצעות סטודנטים שעברו בין התושבים והסבירו את אופן השימוש במערכת, וכי גם ביבנה מזרח מתוכננת מתכונת דומה.

רוחה תורג'מן:

ציינה כי הדרכה מדירה לדירה דורשת משאבים רבים והציעה לבחון מנגנון שבו כל תושב יחויב לצפות בסרטון הדרכה כחלק מתהליך קבלת המפתח לדירה.

עופר תורג'מן:

ציין כי ביבנה מזרח ננקט צעד נוסף, ולפיו כבר בעת רכישת הדירה בפעם הראשונה הרוכש יקבל מסמך המסביר מהי המערכת הפנאומטית ויחתום עליו באופן פיזי.

גם שוכר חדש, בעת ביצוע ההליכים מול העירייה לצורך העברת החשבונות על שמו, יקבל מסמך בנושא ויחתום עליו, כחלק מהדרכה מלאה על המערכת.

בנוסף לכך, בשכונה הירוקה הוקמה קבוצת ועדי בתים שבה חברים נציגי הבניינים. באמצעות הקבוצה מועברים חומרי הדרכה ופרסומים בנושא המערכת הפנאומטית, כאשר ועדי הבתים מתבקשים להפיץ אותם לדיירים.

עוד הובהר כי המערכת הפנאומטית הנמצאת בתוך הבניין אינה מערכת שבאחריות העירייה בלבד. בדומה לדחסינית אשפה רגילה בבניין, האחריות למערכת הפנימית ולפירים מוטלת גם על הבניין, בעוד העירייה אחראית לפינוי.

דוד שחר:

סיכם כי יש מקום להגביר באופן משמעותי את הפרסום וההסברה בנושא המערכת הפנאומטית, בפרט לקראת תקופות החגים, ולהשקיע במהלך הסברתי מאסיבי.

עוד ציין כי יש לערב באופן מובהק את דוברות העירייה במהלך ההסברתי.

4. מסחר משולב במגורים ומפגעים סביבתיים

במסגרת הדיון עלה הצורך להקשיח את התנאים הסביבתיים בכל הנוגע למסחר המשולב בבנייני מגורים ביבנה מזרח.

עלה כי קיימים כיום מוקדים שבהם התקבלו תלונות הנוגעות לעסקים הפועלים בסמוך למגורים, וכי הוכן מסמך מקצועי בנושא אשר מופץ גם ברשויות נוספות.

עופר תורג'מן:

המליץ להעביר את המסמך לוועדה לתכנון ובנייה, על מנת שהעקרונות הסביבתיים יובאו בחשבון כבר בשלב התכנון ולא רק לאחר הקמת המבנים והפעלת העסקים.

צוין כי הניסיון שנצבר מפרויקטים שבהם שולבו מגורים ומסחר לימד על הצורך בהגדרות ברורות מראש, לרבות בנוגע לסוגי עסקים, עסקי הסעדה ומערכות נידוף אשר יגיעו לגובה הנדרש.

דוד שחר:

המליץ להעביר את המסמך גם לגורמי התכנון הרלוונטיים.

במסגרת הדיון עלה גם נושא זיהום האור והצורך לקבוע כללים ברורים לשילוט ולעוצמות תאורה, כדי למנוע סנוור והפרעה לתושבים.

צוין כי יש להוסיף הנחיות בנוגע לזיהום אור, לרבות עוצמת התאורה ואופן הצבת השילוט.

עיריית יבנה מזכירות העירייה

עופר תורג'מן:

ציין כי קיימת תוכנית אב ומדיניות שילוט עירונית המגדירה כיצד השלטים נראים, את גודלם ואת היחס הנדרש בין סוגי השילוט השונים, לרבות שילוט למפעלים ושלטי הכוונה.

5. שינויי אקלים והיערכות עירונית

עופר תורג'מן:

הציג את פעילות העירייה בתחום שינויי האקלים וההתחממות הגלובלית.

נמסר כי העירייה נמצאת במסגרת קול קורא בנושא וכי הוקמו צוותים ייעודיים העוסקים, בין היתר, בהצפות ובעומסי חום.

הודגש כי בטיפול בנושא מעורבים גורמי ההנדסה, אגף שפ"ע והרווחה, בין היתר לצורך מתן מענה לקשישים ולאנשים עם מוגבלויות.

עלה הצורך להיות ערוכים גם למצבים שבהם תושבים אינם מפעילים מזגן בתקופות חמות בשל קושי כלכלי.

נמסר כי כחלק מההתמודדות עם שינויי האקלים העירייה נערכת לתרחישים של עליית מפלסי מים, אירועי גשם חריגים והצפות.

במסגרת התכנון של יבנה מזרח מקודמת תוכנית הצללה עירונית המשלבת עצים והצללה מלאכותית. במוסדות חינוך מתוכננים שיעורי הצללה משמעותיים יותר מבעבר, וכן מקודמים פתרונות הצללה במרחבים ציבוריים.

עוד צוין כי קירוי תחנות האוטובוס נמצא באחריות משרד התחבורה.

בנוסף, מתקיים תהליך מול הקהילה והפורום הישראלי לאנרגיה לקידום הקמת מערכות סולאריות על גגות בניינים משותפים, במטרה לצמצם את צריכת האנרגיה ולאפשר לבניינים ליהנות מהתגמולים הכלכליים הנובעים מייצור חשמל.

נמסר כי קיימות מספר אפשרויות לביצוע המיזמים, לרבות השקעה של יזם וקבלת תגמולים או השקעה עצמאית של ועד הבית וקבלת התגמולים ישירות.

ביבנה מזרח ובפרויקטים של התחדשות עירונית נכללות גם הכנות ותשתיות לכלי רכב חשמליים.

עוד עלה כי דווקא באזורים שבהם קיימים בניינים גבוהים עשויה להיות רמת חום גבוהה יותר בשל הקרנת החום מהמבנים.

רוחה תורג'מן:

ציינה כי צריכת החשמל עולה בצורה משמעותית, בין היתר בעקבות הגידול בשימוש בכלי רכב חשמליים, וכי מגמה זו צפויה להימשך. עוד ציינה את הצורך לתת מענה לקשיים אפשריים באספקת החשמל.

6. ביטחון אנרגטי, אנרגיה סולארית ומים

עופר תורג'מן:

ציין כי חל שיפור משמעותי בתשתיות החשמל בעקבות הקמת תחנות חשמל וכי קו חשמל ראשי חוצה את האזור.

נמסר כי ליבנה שני תחמ"שים וכי העירייה נמצאת בתהליך לקידום מתקן אגירת חשמל. בנוסף נבחנת האפשרות להקמת מתקני אגירה גם ביבנה מזרח.

מתקני האגירה נועדו, בין היתר, להעניק לרשות ביטחון אנרגטי ולאפשר בשעות השיא החזרת חשמל לרשת.

נמסר כי הוקמו שני מתקנים המשמשים כמתקני קליטה וחוסן לצורכי חירום, וכי גם בבתי הספר רבין ונבון קיימים מתקני אגירה בשילוב מערכות סולאריות.

עוד נמסר כי העירייה נמצאת בתהליך של מיזם בהיקף של כ-6 מיליון ש"ח להרחבת המערכות למוסדות ציבור נוספים, כאשר הכוונה היא שעל מוסדות ציבוריים יותקנו מערכות פוטו-וולטאיות לייצור חשמל.

עוד צוין כי יבנה מזרח מתוכננת כעיר חכמה בכל הנוגע לתשתיות.

עיריית יבנה **מזכירות העירייה**

במקביל מקדמת העירייה מעבר לשימוש במים מושבים לצורכי השקיה, במטרה לצמצם את התלות במים הנרכשים ממקורות ולהפחית את עלויות ההשקיה.

נמסר כי כיום קיימת הוצאה משמעותית בגין רכישת מים ממקורות וכי שימוש במים מושבים צפוי להוזיל באופן ניכר את העלויות.

המים המושבים צפויים להגיע הן מהשפד"ן והן, בשלב עתידי, ממכון טיהור השפכים של יבנה.

כחלק מהיערכות העיר לחירום מקודמות גם בריכות אגירת מים באזור הקאנטרי, לרבות מאגר בהיקף של כ-50 אלף קוב, אשר יוכל לשמש את העיר במקרה של פגיעה באספקת המים.

7. היערכות להצפות

דוד שחר:

שאל כיצד העירייה נערכת לאירועי הצפה כדוגמת האירוע שהתרחש לאחרונה בנאות שמיר.

במענה נמסר כי העירייה מבצעת השקעות בהיקף של כ-5.5 עד 8 מיליון ש"ח בתחום ההיערכות להצפות, לצד פרויקטים נוספים בהיקפים משמעותיים.

הוסבר כי נחל יבנה חוצה את העיר מדרום לצפון, כאשר המים זורמים לנחל שורק ומשם לכיוון פלמחים.

אחת הפעולות שבוצעו הייתה הרחבת נחל שורק, פעולה אשר סייעה במניעת חלק משמעותי מההצפות. צוין כי רחוב הגלעד נמצא באזור נמוך וכי בעבר, כאשר מפלס נחל שורק עלה, הדבר השפיע גם על האזור.

נמסר על הקמת אגמון באזור עצמאות-סנהדרין, אשר ישמש כמעין מאגר גדול לקליטת כמויות מים עודפות במהלך אירועי גשם. לאחר ירידת מפלס הנחל ניתן יהיה להעביר את המים באופן מבוקר.

פתרון דומה מתוכנן בצד הדרומי, שם מתוכנן שטח הצפה ואגמון. השטח שממול אמור לשמש כפארק וכפשט הצפה, ובכך למתן את זרימת המים ואת הספיקה.

עוד נמסר על פעולות באזור שדרות ירושלים-סנהדרין וכן על הקמת נקזים בצומת הציונות-הרצל, שנועדו לתת מענה לנושא הצטברות המים באזור מעבר החצייה.

יניב תם:

ציין את המורכבות הטופוגרפית של יבנה ואת העובדה שבעת הקמת העיר היה צורך למעשה להגביה אותה באופן משמעותי, דבר הממחיש את האתגרים הקיימים בכל הנוגע לניקוז ולהצפות.

סיכום הישיבה

דוד שחר:

הודה לכל המשתתפים על דיון פורה ומעמיק.

ציין כי ההצעות שעלו במהלך הישיבה בנושאים שנדונו יועברו לראש העיר ולגורמים המקצועיים השונים.

דוד שחר הודה לעופר תורג'מן על התוכניות שהוצגו וציין כי מהדברים עולה שבכל הנוגע לנושאים העתידיים של יבנה מזרח, קיימת היערכות משמעותית ומקיפה.

עוד הדגיש כי חשוב יהיה להטמיע את התובנות, הפתרונות והלקחים המיושמים בתכנון יבנה מזרח, ככל שניתן, גם בשכונת נאות שמיר.

רשם: דוד שחר